

3. Фурсенко Т. Ф. З досвіду організації музичного дозвілля підлітків / Т. Ф. Фурсенко // Мистецтво та освіта. – 2002. – № 1. – С. 13-15, 30-36.

ЧУГУНОВА Е. В. *Специфика художественно-воспитательного влияния различных видов и форм музыкально-досуговой деятельности учащейся молодежи.*

В статье раскрыты сущность понятия “учащаяся молодежь”, специфика художественно-воспитательного влияния различных видов и форм музыкально-досуговой деятельности на духовное отношение.

Ключевые слова: музыкально-досуговая деятельность, учащаяся молодежь, формы и виды музыкально-досуговой деятельности.

CHUGUNOVA I. G. *The specificity of artistic and educational impact of different types and forms of musical and recreational students' activities.*

This article deals with the essence of the concept of “school youth”, specific artistic and educational impact of different types and forms of music and recreational activities in the spiritual attitude.

Keywords: musical and recreational activities, students, forms and types of music and recreational activities.

УДК 378.091.12:34-05]347.964.1

Юрченко Є. О.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСОБИСТОСТІ В СОЦІУМІ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ПРАВОНАХОДИНИКІВ

У статті розкриваються основні механізми реалізації та захисту прав особи в соціумі. Визначається, що соціум постає як особливий, вищий ступінь розвитку живих систем, який виявляється у функціонуванні й розвитку соціальних організацій, інститутів, груп. Взаємодія цих груп відбувається в процесі соціальних відносин, які встановлюють певні соціальні зв'язки. Процедура проходження цих відносин має базуватися на правомірній основі, аби захистити суб'єктів та запобігти правопорушенням. Для цього в міжнародному законодавстві прийнято ряд нормативно-правових документів, спрямованих на захист прав особистості: Хартія, Декларація, Конвенції, Пакти. В Україні діє налагоджена структура юридичного механізму захисту прав особистості, яка дає змогу звернутися до органів державної влади та міжнародного співтовариства для належної реалізації своїх прав.

Ключові слова: права особи, соціум, соціальні відносини, соціальні зв'язки, правовий захист.

У світі постійно відбувається взаємодія суб'єктів між собою на різних рівнях: між особистостями, між цілими інститутами в межах однієї держави та між країнами взагалі. В процесі взаємодії в межах однієї країни її суб'єкти вступають у будь-якого роду відносини. Це і цивільні, сімейні, трудові, адміністративні, кримінальні та ін. Відносини виникають як на управлінському рівні, зокрема, громадянина держави і державної влади, так і в межах встановлення зв'язків між собою певних осіб та зв'язків з

соціумом. Але в будь-якому разі ці відносини мають базуватися на правомірних критеріях. Сторони мають користуватися своїми правами в межах дозволеного. Можливість реалізації своїх прав гарантована Конституцією та міжнародними угодами нашої країни. Вона виявляється у тому, що існують засоби реалізації та способи захисту цих прав.

Для забезпечення реалізації та захисту прав законодавством України передбачена можливість здійснення певних дій на свою користь, а також створена система державних органів, призначенням яких є допомога громадянам у реалізації і захисті їх прав. Це все в загальному створює так званий юридичний механізм захисту прав людини, особи, громадянина як у світі, державі загалом, так і конкретно в соціумі. Засвоєння студентами соціально-правового захисту населення основ цього механізму допоможе сформуванню в майбутньому чіткої системи надання кваліфікованої допомоги в рамках майбутньої професії. В процесі проведення консультації з питань правомірності тих чи інших правовідносин, в які вступатиме особа, у фахівця буде вибудована модель захисту прав особи, що дасть можливість виявити та запобігти правопорушенням. Тому-то так актуально зацентувати увагу студентів-правозахисників у процесі їх фахової підготовки на законодавчо закріпленому юридичному механізмі реалізації та захисту прав особистості в соціумі.

Дослідженням захисту прав особистості в соціумі в різних аспектах було присвячено окремі публікації в галузях науки. Це і роботи В. Б. Авер'янова, І. М. Ковчиної, О. Г. Колб, Ю. І. Крегул, М. І. Малишко, В. Є. Мармазова, А. Ю. Олійник, П. В. Пушкар та інших. Але все ж залишаються відкритими окремі питання запровадження більш детального розгляду основ захисту прав особистості в соціумі в процесі фахової підготовки студентів-правозахисників.

У юриспруденції визначаються такі поняття, як "людина", "особа", "громадянин". Людина є біологічна категорія, що визначає належність живої істоти до людського роду за певними анатомічними особливостями та фізіологічними функціями. Особою є людина, яка має історично зумовлений ступінь розвитку, користується правами, що надаються суспільством, та виконує обов'язки, які ним покладаються. Громадянин же визначає особу, яка належить до постійного населення певної держави, має нормативно закріплений статус, користується захистом держави як у межах її території, так і поза нею [4, с. 175]. Але як людина, так і особа і громадянин у процесі свого існування взаємодіє із собі подібними, вступаючи в різнобічні правовідносини в соціумі.

У системі соціально-правової освіти викладаються курси, в яких детально зосереджується увага саме на взаємодії особистості як громадянина України при захисті своїх прав з органами державної влади та іншими суб'єктами. В майбутньому фахівець соціально-правового захисту буде постійно взаємодіяти з різними особистостями в процесі своєї практики. Тому він має своїм майбутнім клієнтам таким чином донести необхідну правову інформацію, щоб останні, вступаючи у відносини з

іншими особами, були захищені від правопорушень і тим самим могли встановлювати для себе тільки суспільно-корисні соціальні зв'язки.

Студенти спеціалізації “Соціально-правовий захист населення” мають володіти певними знаннями та навичками щодо того, як на правовому рівні повинні взаємодіяти між собою особи-суб'єкти держави, щоб не порушити права інших і не вчинити неправомірної поведінки. Як зазначає М. В. Черненко, всі форми взаємодії громадян між собою та з органами державної влади ґрунтуються на юридично оформлених відносинах [6, с. 17].

На сьогодні випадки неправомірності вчинків відносно до іншої особи в діючих правовідносинах є досить частими. За це встановлюється певна, визначена законом відповідальність: цивільно-правова, адміністративна, кримінальна, дисциплінарна та ін. Кожна обґрунтована відповідальність несе за собою встановлену міру покарань. В Україні діє система виконання покарань. Але немає гарантії, що після їх відбуття особа не вчинить так само відносно собі побідних. Тому необхідно особливо гостро реагувати і допомагати такого роду особистостям як на теоретичному, так і на практичному рівні. Як зазначає Л. М. Вольнова, забезпечення успішної соціалізації особистості не можливе без практичних кроків у цьому плані, зокрема без розробки засобів і технологій розвитку соціальних служб, орієнтованих на створення умов для самореалізації кожної людини, без належного рівня професійної компетентності, насамперед тих фахівців, які покликані надавати допомогу особистостям з поведінковими девіаціями [6, с. 17].

І така допомога першочергово має надаватися в соціумі. Соціум постає як велика стійка соціальна спільнота, що характеризується єдністю умов життєдіяльності людей у певних суттєвих відносинах і внаслідок цього спільність культури [7, с. 8]. Люди повинні розуміти один одного і йти назустріч для досягнення спільних інтересів.

Для задоволення своїх потреб людина завжди вступає у взаємозв'язок з іншими членами суспільства. Соціальний зв'язок визначається як соціальна дія, що виражає залежність і сумісність людей або груп. Це сукупність особливих залежностей одних соціальних суб'єктів від інших, їх взаємні відносини, які об'єднують людей у відповідні соціальні спільності і свідчать про їх колективне існування.

Як зазначає І. М. Ковчина, сутність та життєдіяльність людини надзвичайно багатогранна, але головним в її основі є питання про взаємозв'язок внутрішніх та зовнішніх соціальних відносин. У його вирішенні є дві сторони: по-перше, розкриття соціальної обумовленості людини та, по-друге, вивчення зворотної взаємодії соціально-детермінованих зв'язків людини на її суспільну, матеріальну та духовну діяльність, багатоманітні соціальні відносини та функції. Реалізація цих проблем має не тільки наукове, теоретичне значення, але й велике практичне, що дає змогу суспільству більш доцільно використовувати та формувати соціальні можливості людини [1, с. 9].

Більшість науковців виділяє три групи факторів, що визначають

наявність соціальних зв'язків. Природно-біологічні, які задаються спадковими ознаками, тобто самим фактором народження людини, що визначає її етнічні, расові ознаки. Психологічні визначаються через почуття спільності з іншими людьми, що і об'єднує людей у відповідні соціальні групи і спільності. Соціально-інституційні є спеціально створеними правилами, нормами, які особливим чином регламентують соціальні зв'язки і відносини, визначаючи порядок дії соціальних об'єктів у межах соціального інституту і контролюючи їх. Аналізуючи основні структурні складові підготовки студентів до соціальних зв'язків, Л. М. Степаненко виділяє професійно-соціальні, тобто уміння фахівця правильно себе поводити під час робочого режиму [5, с. 86].

Важливою формою вияву соціальних зв'язків є соціальні відносини. Вони визначаються як відносно стійкі зв'язки між індивідами і соціальними групами, обумовлені їх неоднаковим положенням у суспільстві та роллю в суспільному житті. Саме соціальні потреби й інтереси обумовлюють існування соціальних зв'язків між людьми. Виникнення і функціонування соціальних відносин залежить від наявності соціального статусу у кожного з індивідів, розподіл цих статусів у суспільстві, у межах яких і з позицій яких вступають у взаємодію між собою та з суспільством індивіди.

Вступаючи у відносини, особи відповідно базують свої зв'язки як на погодженій основі, так і вступаючи у соціальний конфлікт. Останній визначається як крайній випадок загострення соціальних протиріч, який виражається в зіткненні різних соціальних спільнот. У такому випадку особливо важливим є уміння і правова обізнаність щодо його розв'язання.

Для запобігання соціальних конфліктів діє поняття "соціальний контроль" як особливий механізм регуляції поведінки і підтримання суспільного порядку, який дає можливість зберегти традиції, звичаї, норми моралі, відтворити соціальні відносини в межах нормативної системи, прийнятої в суспільстві [7, с. 33]. Він забезпечує упорядковану взаємодію елементів соціальної системи шляхом нормативно-правового регулювання.

Правове регулювання поєднує в собі цінності, норми, звички, санкції, які виникають та існують внаслідок дії соціальних інститутів. Першочерговим регулятором, який визначає межу допустимої поведінки індивіда, соціальної групи, є соціальна норма. Вона визначається як система уявлень, що становить певний шаблон поведінки, що розділяється членами соціальної групи і необхідний для здійснення сумісних узгоджених дій [7, с. 34].

Існують як правові норми, які вимагають дотримання законів і визначаються державними актами, так і моральні, які регулюються окремими групами, суспільством в цілому. Дотримання моральних норм забезпечується впливом громадської думки, колективним тиском, усвідомленням людиною своїх моральних обов'язків.

Правовою нормою визначається загальнообов'язкове, формально визначене певне правило поведінки, яке встановлене або санкціоноване, або охороняється державою. Дотримання ж правових норм визначається та

регулюється як міжнародним, так і внутрішньодержавним законодавством.

У сучасному світі захист прав людини активно вирішується міжнародним співтовариством. У межах Організації Об'єднаних Націй (ООН) створені універсальні міжнародні механізми захисту прав людини. Вона прийняла ряд нормативно-правових документів, які спрямовані на захист прав особистості. Це і Хартія прав людини, Загальна Декларація прав людини, велика кількість спеціалізованих конвенцій: Конвенція про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього, Конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенція про права дитини [3, с. 325]. На захист прав особистості серед собі подібних спрямовані Міжнародний пакт про громадянські права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Ця діяльність створила міжнародно-правову основу захисту прав людини. В системі ООН застосовується така форма захисту прав людини, як прийняття від громадян заяв. Вона є можливою для громадян тих держав, які ратифікували Факультативний протокол № 1 до Пакту про громадянські та політичні права. Україна ратифікувала Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1976 р., а перший Протокол – 1991 р. Це дало можливість українцям звертатися з індивідуальними заявами до Комітету з прав людини.

Активно працюють у напрямку забезпечення прав особи такі організації, як Рада Європи, Організація по безпеці і співробітництву в Європі (ОБСЄ), система Міжамериканської конвенції прав людини, система Африканської конвенції про права людини і народів, а також Постійна арабська комісія з прав людини [3, с. 326].

Рада Європи стала першою міжнародною організацією, яка визнала право людини звертатися за захистом своїх прав до Європейської комісії з прав людини та Європейського суду з прав людини. Радою Європи була створена Європейська конвенція про права людини та основні свободи (1950), що набрала чинності у 1953 р.

Щодо українського законодавства, то у разі порушення прав особистості відповідно до Конституції України передбачено такі можливості здійснення громадянами дій, спрямованих на захист їх прав, не вчиняючи самосуду. Це захищати своє життя і здоров'я від протиправних посягань, об'єднуватися в політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав, проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення до органів державної влади, захищати в суді свої права, звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та до відповідних міжнародних установ або органів [2].

В Україні діє система державних органів, які, згідно з Конституцією, зобов'язані захищати і гарантувати права людини. До них належать: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи державної виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, органи міліції, служба безпеки, прокуратура, суди

загальної юрисдикції, Конституційний Суд, Уповноважений Верховної Ради з прав людини.

У разі правопорушень з боку діючих органів влади щодо останніх також встановлена міра покарань відповідно до чинного законодавства. Постраждалий має законне право на відшкодування моральної та матеріальної шкоди [8]. Це є одними із способів захисту прав особистості, яка вступає в будь-який вид відносин: трудові, сімейні, цивільні, адміністративні та інші: з будь-якими суб'єктами.

Виходячи з вищевказаного, можна прийти до висновку, що захист прав особистості сьогодні залишається досить важливим питанням, яке потребує вирішення як на державному, так і на міжнародному рівні. Внутрішньодержавна ситуація, що склалася в окремих країнах, зокрема і в Україні, дає змогу заявляти про систематичні недотримання основних прав і свобод. Міжнародна громадськість висловлює невдоволення приниженням конкретного індивіда і накладає відповідні санкції. В свою чергу, кожна держава зобов'язана запезпечити реалізацію і захист суб'єктивних прав особистості. Стосовно України, то Конституцією визначено можливість кожного захищати свої права від посягань. В умовах побудови правової держави однією з гарантій прав і свобод учасників відносин є правовий захист. Студенти спеціалізації соціально-правового захисту мають володіти повною інформацією щодо механізмів такого захисту аби в майбутньому ефективно захищати права особистості в соціумі.

Використана література:

1. Ковчина І. М. Основи соціально-правового захисту особистості: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності "соціальний педагог" / за заг. ред. докт. філос. наук, проф. А. О. Ярошенко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 297 с.
2. Конституція України – інформаційний портал Верховної [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Ради України – www.rada.gov.ua.
3. Ліпкан В. А., Антипенко В. Ф., Акулов С. О. Міжнародне право. – К. : КНТ, 2009. – 752 с.
4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права. – Харків : Консул, 2008. – 656 с.
5. Степаненко Л. М. Психологія соціальних зв'язків : курс лекцій. – К. : КІСКЗ, 2008. – 160 с.
6. Сучасні проблеми підготовки майбутніх фахівців в умовах євроінтеграційного процесу : матеріали Молодіжної міжнародної науково-практичної конференції (дистанційної) (Київ, 1 квітня 2013 року) / за заг. ред. проф. І. М. Ковчиної. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 52 с.
7. Тематичний словник-довідник з соціології / за ред. В. В. Кохана ; укл. А. Александровська, Є. Буга, Ю. Ткачук та ін. – Чернівці : Чернівецький нац. у-т, 2009. – 112 с.
8. Цивільний Кодекс України – інформаційний портал Верховної Ради України Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

ЮРЧЕНКО Е. О. Особенности защиты прав личности в социуме в процессе профессиональной подготовки студентов-правозащитников.

В статье раскрываются основные механизмы реализации и защиты прав человека в социуме. Определяется, что социум предстает как особая, более высокая ступень развития живых систем, которая проявляется в функционировании и развитии социальных организаций, институтов, групп. Взаимодействие этих групп проходит в процессе социальных отношений, которые устанавливают определенные социальные связи. Процедура прохождения этих отношений должна базироваться на правомерной основе, чтобы защитить субъектов и

предотвратить правонарушения. Для этого в международном законодательстве принято ряд нормативно-правовых документов, направленных на защиту прав личности: Хартия, Декларация, Конвенции, Пакты. В Украине действует отлаженная структура юридического механизма защиты прав личности, которая позволяет обратиться в органы государственной власти и международного сообщества для надлежащей реализации своих прав.

Ключевые слова: права человека, социум, социальные отношения, социальные связи, правовая защита.

YURCHENKO E. O. Features of personality rights defense in society in the process of professional training of legal qualification students.

In the article the basic mechanisms of realization and defense the personality rights in society are revealed. It is determined that society appears as the special, high develop living systems, which appears in functioning and development of social organizations, institutes, groups. Cooperation of these groups takes place in the process of social relations which set social copulas. Procedure of passing of these relations must be based on basis of measuring that protect subjects and prevent offence. For this purpose in international legislation is accepted a row of normatively legal documents, directed on defense of rights for personality: Charter, Declaration, Conventions and Pacts. The adjusted structure of legal mechanism of defense of personality rights allows appealing the public and international concord authorities for the proper realization of the rights in Ukraine.

Keywords: *personality rights, society, social relations, social copulas, legal defense.*

УДК 378.4: 61

**Ягенич Л. В., Акулова М. Е.
КДМУ імені С. І. Георгієвського**

О ПРОБЛЕМЕ ГУМАНИЗАЦИИ ВЫСШЕГО МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассматривается проблема гуманизации высшего медицинского образования, даются определения понятий “гуманизация”, “гуманитаризация образования”, “духовно-нравственная культура студента”, освещены основные аспекты гуманизации высшего образования. Кроме того, в статье коротко анализируется собирательный образ врача гуманистической ориентации.

Ключевые слова: *гуманизация, гуманитаризация образования, фундаментализация, нравственное совершенствование врача, врач гуманистической ориентации.*

Совершенствование качества образования представляет собой главную задачу педагогического коллектива образовательного учреждения. Считается, что повышению качества образовательного процесса должна способствовать гуманистическая педагогика, ориентированная непосредственно на личность обучаемого. Гуманизация высшего образования призвана создать оптимальные условия, в которых студент приобретает желание учиться, в полной мере используя свои потенциальные возможности. Таким образом, среди всех актуальных проблем современного высшего образования гуманизация занимает особое приоритетное место по своему значению и роли как основное стратегическое направление высшей школы. Система высшего